

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

IN DIERBARE HERINNERING

Een toneelspel

1880

door

Paul Dewilde

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2020
Nr.3512

PERSONAGES

(2 heren)

OUDERE: zoon van de overleden vader uit zijn eerste huwelijk. Hij heeft zijn vader nooit meer willen zien, nadat de man zijn gezin in de steek gelaten heeft toen hij achttien was en worstelt met jarenlang sluimerende, onverwerkte gevoelens die het overlijden bij hem, tegen wil en dank, losmaken.

JONGERE : zoon van de overleden vader uit zijn tweede huwelijk/relatie. Hij is realistisch, maar positief ingesteld en wil op serene en waardige manier afscheid nemen van de vader waaraan hij mooie herinneringen koestert. Hij is geïnteresseerd/geïntrigeerd door het vroegere leven van zijn vader, omdat de man daar weinig of niets van over vertelde.

DECOR

Een cafetaria met enkele tafels, stoelen en op de toog enkele thermosflessen met koffie en allerlei toebehoren (melkcapsules, suikertjes, koekjes...)

Eventueel enkele rouwattributen op de achtergrond.

KORTE INHOUD

Twee halfbroers, een twintiger en een veertiger, zien elkaar voor het eerst bij de crematie van hun vader. Hun ontmoeting wordt een confrontatie tussen de totaal verschillende herinneringen die ze beiden van hun vader meedragen. De onderlinge spanning stijgt doordat ze beiden het vaderbeeld van de andere niet kunnen accepteren. Een aanbod dat voor een uiteindelijke verzoening zou kunnen zorgen, wordt zo de aanleiding voor een fatale ontknoping.

(De cafetaria van een crematorium. Avond. Het moment waarop crematies uitgevoerd worden van mensen met weinig of geen nabestaanden. De cafetaria is onbemand, maar als service aan eventuele opdagende nabestaanden staan op de toog enkele thermoskannen, suikertjes, melkcapsules en koekjes, kopjes en bordjes. Een jonge twintiger wiens overleden vader pas weggehaald is om gecremeerd te worden, mijmert in de verlaten cafetaria nog wat na. Een man van middelbare leeftijd, komt de cafetaria binnen. De twee zijn verrast door elkaars aanwezigheid. Er hangt een loden stilte.)

JONGERE : Bent u...?

OUDERE : Ben ik de enige hier?

JONGERE : U bent toch...?

OUDERE : Is hier buiten mij écht geen kat komen opdagen?

JONGERE : Ik vermoed dat u...?

OUDERE : Van gedachten veranderd bent? Is het dat wat je wil weten? Wel ja, dat klopt, ik ben inderdaad van gedachten veranderd.

JONGERE : Het is nu wel zo, dat ze hem al zijn komen halen.

OUDERE : Om verbrand te worden.

JONGERE : Voor de crematie, ja.

OUDERE : Ja, ja...

JONGERE : Misschien... als u hem nog een laatste groet zou willen brengen...

OUDERE : Daarvoor is het te laat, vrees ik.

JONGERE : Als u wil dan ga ik wel eens horen of u alsnog...

OUDERE : Dat is niet nodig.

JONGERE : Het is maar een kleine moeite.

OUDERE : *(geïrriteerd)* Dat is écht niet nodig, dank je wel.

JONGERE : Tja, weet u, ik had u eerlijk gezegd ook niet verwacht, vandaar...

(De oudere accepteert de uitgestoken hand niet.)

OUDERE : Ben ik niet verwacht, of ben ik niet welkom?

(de jongere weet niet hoe te reageren)

(cynisch) Je wil hem toch niet in intieme kring begraven, zeker?

(de jongere weet niet wat zeggen)

(cynisch lacherig) Ah neen, natuurlijk niet. Dat zou moeilijk gaan ook, hé, want zelfs die intieme kring heeft het zo te zien laten afweten. En op de koop toe wordt hij niet eens begraven, maar gecreméerd, da's waar, hé, jongen?

JONGERE : Maakt u soms bezwaar tegen crematie?

OUDERE : Helemaal niet, integendeel zelfs. Voor iemand die gaat branden in de hel, is dat de gepaste manier om te gaan.

JONGERE : Het was ook zijn wens om gecremeerd te worden en om dan nadien zijn assen uit te strooien.

OUDERE : Dus je gaat zijn afval nog wat liggen rondstrooien ook...

JONGERE : Wat moest ik dan doen?

OUDERE : Had hem voor mijn part laten rotten in de grond.

JONGERE : Ik begrijp dat het voor u misschien niet evident is, maar ik hoop dat u mij toestaat om op een waardige manier afscheid van hem te nemen.

OUDERE : Tja... het is het enige wat je nog voor hem kan doen, zeker? Hem voor de laatste keer zijn goesting geven en hem cremeren.

JONGERE : Vindt u dat dan zo raar, dat iemands laatste wens ingewilligd wordt?

OUDERE : Ik vind het vooral grappig om te zien hoe hij ook na zijn dood nog zijn zin krijgt.

JONGERE : Kijk, voor alle duidelijkheid, u bent hier wélkom...

OUDERE : *(onderbrekend)* Dat zou er nog moeten aan mankeren, dat ik niet welkom ben op die zijn uitvaart.

JONGERE : Maar ik zou het appreciëren mocht u een minimum aan respect kunnen opbrengen.

OUDERE : Mijn respect, beste jongen, dat moet je verdienen.

JONGERE : Het is voor mij ook geen makkelijke dag, vandaag.

OUDERE : *(schampend)* Koffietje, jongen?

JONGERE : Ik neem zelf wel.

(De jongere schenkt zich een kop koffie in.)

En zeggen dat ik u altijd al eens had willen ontmoeten...

OUDERE : Is het waar, jongen?

JONGERE : Maar dat het dan in deze omstandigheden moet gebeuren...

(De oudere schenkt zich een kop koffie in.)

OUDERE : Wees blij dat ik er ben, je zou hier anders maar alleen staan... moederziel alleen. Waar is ze trouwens, die moeder van jou?

JONGERE : Dat is een heel verhaal.

OUDERE : Ik heb tijd.

JONGERE : Het is een verhaal dat niet moet verteld worden op een dag als vandaag.

OUDERE : Drink anders eerst eens van je koffietje, jongen.

(De oudere wil van zijn koffie drinken (maar drinkt nog niet).)

JONGERE : U drinkt uw koffie ook zwart?

OUDERE : Ja, waarom?

JONGERE : Zo dronk hij hem bij ons thuis ook altijd.

(De oudere zet het kopje terug neer en wil suiker bij zijn koffie doen.)

Zwart met suiker.

(De oudere legt het suikertje terug en neemt een koekje.)

OUDERE : Aan die koekjes te zien is het vandaag een kalme dag geweest... *(bijt in het koekje)* En oudbakken zijn ze ook al. Wie weet hoe lang ze hier al liggen, die koekjes. En jij? Vertel eens... drink jij jouw koffie ook zwart met suiker?

JONGERE : Soms met suiker, soms zonder.

OUDERE : Vandaag dus zonder.

JONGERE : *(neemt een koekje)* Er zit al genoeg suiker in die koekjes, hier.

OUDERE : Die oudbakken koekjes, zal je bedoelen.

(De oudere doet een zakje melkpoeder bij zijn koffie.)

JONGERE : Melk?

OUDERE : Melk kan je dat niet noemen, dat wit kleurenpoeder, maar ja...

(De oudere drinkt van zijn koffie.)

Die koffie is al bijna zo koud is als hij daar... Hoe durven ze zoiets nog aan de mensen geven.

JONGERE : Het zullen de laatste restjes van de dag zijn. *(voelt aan de thermoskannen)*

De thermossen zijn ook bijna leeg.

OUDERE : Ze hadden hier best wel eens voor een fatsoenlijke kop koffie mogen zorgen.

(De jongere drinkt van zijn koffie.)

JONGERE : Waarvan akte.

OUDERE : *(grinnikt)* Dat heb je goed onthouden.

JONGERE : Meer hebt u ook niet gezegd aan de telefoon.

OUDERE : Meer moest ik ook niet zeggen; boodschap begrepen over en out.

JONGERE : En daarna hebt u meteen ingehaakt, zonder dat ik nog één woord kon zeggen.

OUDERE : Je hebt gezegd wat gezegd moest worden.

JONGERE : Ik vond toch dat u het moest weten.

OUDERE : Ik kan wel inzien dat jij daarmee correct gehandeld hebt, jongen.

JONGERE : Dank u... Het moet hoe dan ook een hele schok geweest zijn voor u.

OUDERE : Dat valt wel mee.

JONGERE : Ik probeer me voor te stellen hoe ik zou reageren mocht ik zo'n telefoontje krijgen.

OUDERE : Dat kan jij je niet voorstellen, jongen.

JONGERE : Maar toch... opgebeld worden door een wildvreemd iemand die dan totaal onverwacht...

OUDERE : Ja, wanneer je op een zomerse namiddag slaapdronken van je nachtschift, naar de Ronde van Frankrijk aan het kijken bent, is dat het laatste wat je verwacht, zo'n telefoontje, waarin je te horen krijgt dat hij zijn kop is komen te leggen. Ik heb altijd gedacht dat ik op een koude, mistige herfstdag daarvoor ging opgebeld worden, hoe cliché wil je het hebben?

JONGERE : Weet u... hij sprak wel eens over u...

OUDERE : Is het waar?

JONGERE : Zeker naar het einde toe.

OUDERE : Kreeg hij last van wroeging op zijn sterfbed?

JONGERE : Ik denk wel dat hij van één en ander spijt had.

OUDERE : Voor zijn laatste ademstoot nog snel even het zieleke oppoetsen, zo ken ik hem.

JONGERE : Ik denk wel dat hij het meende.

OUDERE : *(snel onderbrekend)* Hij had anders niet tot op zijn sterfbed hoeven te wachten, hoor, om berouw te krijgen.

JONGERE : Maar de tranen in zijn ogen, op het laatst, waren er niet van de pijn.

OUDERE : Daarvoor zal hij dan wel een spuitje gekregen hebben, zeker?

JONGERE : Ik kan uw reactie wel begrijpen. Maar ik ben er zeker van, dat als u hem in zijn laatste dagen had gezien dan...

OUDERE : Jij bent naïef jongen.

JONGERE : Ik probeer gewoon menselijk te zijn.

OUDERE : Hoe aandoenlijk.

JONGERE : Maar... het moet u toch iets doen, dat hij...

OUDERE : Dat hij wat? Dat hij dood is? Iedereen gaat dood, jongen. Dat is trouwens het enige dat ik ooit van hem geleerd heb, dat mensen dood gaan... En bij de ene gaat dat blijkbaar al wat makkelijker dan bij de andere. Wat maakt het dan uit hoe iemand anders zich daar dan bij voelt?

JONGERE : En toch hebt u opgezocht waar en wanneer hij gecremeerd zou worden...

OUDERE : Door het internet is dat een fluitje van een cent.

JONGERE : Ik had u anders graag nog wat meer informatie gegeven aan de telefoon.

OUDERE : Informatie zoals wat? Hoe hij is komen te gaan? Laat me raden, hartaanval?

JONGERE : Ja... hoe weet u dat?

OUDERE : Hartkwalen zitten in de familie, jongen. Hou daar ook maar rekening mee.

JONGERE : Hoe dan ook, hebt u op uw werk waarschijnlijk vrijaf moeten nemen om naar hier te kunnen komen?

OUDERE : Niks vrijaf... Ik heb gewoon van shift gewisseld... met een collega.

JONGERE : En dan bent u tenslotte helemaal hier naartoe gereden?!

OUDERE : Hij is inderdaad ver van ons weggevlucht, héél ver.

JONGERE : Maar als het u allemaal schijnbaar koud laat, waarom bent u hier dan?

OUDERE : De vraag is: waarom ben ik hier 'alléén'?

JONGERE : Ik ben er toch ook nog?

OUDERE : Ja, maar zeg eens eerlijk, veel vrienden heeft hij niet gemaakt, hé? In dat geweldige nieuwe leven van hem.

JONGERE : Hij leefde nogal op zichzelf, de laatste jaren.

OUDERE : Jammer, ik had ze anders graag eens gezien, die mensen die zo de moeite waard moeten geweest zijn, dat hij ons er voor in de steek liet.

JONGERE : U zal het met mij moeten stellen.

(De jongere zwijgt, de oudere imiteert, met leedvermaak, de vader)

OUDERE : Ach ja, "Wie gaat daar nu ook naar toe willen komen, naar die zijn uitvaart?"

JONGERE : Is dat nu echt nodig om zo te schimpen?

OUDERE : Wat wil je dan horen: 'over de doden niets dan goeds'?

JONGERE : Het zou misschien wel gepast zijn, op een dag als vandaag.

OUDERE : Over de doden niets dan goeds, dus. Oké... het goede is, dat hij dood is.

JONGERE : Alstublieft, zeg.

OUDERE : Wat? Kan je niet tegen de waarheid, jongen?

JONGERE : Welke waarheid? Uw waarheid?!

OUDERE : Neen jongen, jouw waarheid. De waarheid waarom jij hier helemaal alleen aan zijn kist staat... in dit godverlaten crematorium...

(De jongere weet niet wat hierop te zeggen)

Maar troost je jongen, zo'n armeluizenuitvaart heeft één voordeel... je moet je er niet blauw aan betalen... Want... over betalen gesproken... je verwacht van mij toch geen 'innige deelneming' in de uitvaartkosten?

JONGERE : Maar daar heb ik het toch niet over.

OUDERE : Denk maar niet dat ik één eurocent mee betaal aan deze feestelijkheden hier.

JONGERE : Sorry maar het afscheid van mijn vader is voor mij géén feest.

OUDERE : Het is mijn vader ook, ja!

JONGERE : Natuurlijk. Dat ontken ik toch niet.

OUDERE : Dat zou er nog moeten aan mankeren.

JONGERE : Maakt u zich maar geen zorgen over de factuur, die zal ik wel voor mijn rekening nemen.

OUDERE : En waar ga jij dat van betalen?

JONGERE : Ik heb geld.

OUDERE : *(nauwelijks ingehouden woede)* Van hem...

JONGERE : Van mezelf.

OUDERE : *(sarcastisch)* Een armoedzaaier met geld...

JONGERE : Ik heb een job hoor.

OUDERE : *(schampend, lacherig)* De jonge heer heeft een job, ach zo.

JONGERE : Ik ben maatschappelijk assistent.

OUDERE : *(verrast, geschokt)* Maatschappelijk assistent... Dus jij hebt gestudeerd, of wat?

JONGERE : Sociale wetenschappen, ja.

OUDERE : Aan de universiteit zeker?

JONGERE : De hogeschool.

OUDERE : Ah ja, de hogeschool, ja.

JONGERE : Hebt u gestudeerd?

OUDERE : Maar jongen toch, ik heb nog mijn middelbaar kunnen afmaken en dan moest ik gaan werken, ja... Van de schoolbanken direct het magazijn in... omdat er thuis brood op de plank moest komen... Want mijnheer daar moest zo nodig een nieuw leven gaan beginnen... op een ander! Da's wat anders hé, dan een paar jaar plezier maken, een beetje studeren en dan nadien een vet betaalde job krijgen.

JONGERE : Ik ben in mijn studentenjaren ook moeten gaan werken, hoor.

OUDERE : Moet ik nu medelijden hebben, of wat?

JONGERE : Ik wil alleen maar zeggen dat mijn studentenjaren niet alleen maar plezier maken en studeren was. Ik had dan wel een studiebeurs...

OUDERE : *(onderbrekend)* Een studiebeurs. Maar natuurlijk, nog wat gaan studeren op kosten van de staat.

JONGERE : Dus ik moest er wel voor zorgen dat ik er ieder jaar door was.

OUDERE : Dat geldt voor alle studenten, jongen, dat ze erdoor moeten zijn.

JONGERE : En liefst dan nog in de eerste zittijd, zodat ik de hele zomer kon gaan werken in de horeca.

OUDERE : De horeca, uiteraard, waar anders.

JONGERE : De combinatie van werken en studeren was ook niet altijd even makkelijk, maar zonder mijn vakantie- en weekendwerk, zou het allemaal wel heel krap geweest zijn.

OUDERE : Hoor hém klagen.

JONGERE : Ik klaag niet hoor, maar...

OUDERE : Eens een sociaal geval, altijd een sociaal geval, nietwaar, jongen?

JONGERE : Ik ben nu geen sociaal geval meer, hoor.

OUDERE : Natuurlijk niet, want nu is hij dood.

(De jongere zwijgt.)

Waarom heb je hem trouwens geen kerkelijke uitvaart gegeven?

JONGERE : Dat zou weinig zin gehad hebben, een begrafenismis in een lege kerk.

OUDERE : Je hebt op zijn kist toch een kruisteken laten zetten?

JONGERE : Neen, waarom zou ik?

OUDERE : Omdat je er geen geld wil aan geven?

JONGERE : Omdat het voor hem niet hoefde, daarom.

OUDERE : (*cynisch*) En dat voor zo'n diepgelovige, katholieke mens.

JONGERE : Ik heb hem wel eens horen zeggen dat hij vroeger iedere week naar de mis ging.

OUDERE : Zei hij dat? Dat hij vroeger iedere week naar de mis ging?

JONGERE : En dat hij ermee gestopt was omdat hij het lastig had met de schijnheiligheid in de kerk.

OUDERE : (*cynisch*) En dat is nu écht het laatste wat je van hem kan zeggen, dat hij schijnheilig was.

JONGERE : Hij scheen het vooral moeilijk te hebben met die 'kerktoeristen' zoals hij die altijd noemde. Die mensen die alleen maar op hoogdagen in de kerk zaten, met Kerstmis in de nachtmis of bij huwelijken... of begrafenissen...

OUDERE : Ik heb hem inderdaad nooit naar begrafenissen weten gaan. (*imiteert de vader*) 'Die dode heeft daar toch niets aan, als ik zo helemaal achteraan in de kerk de mis zit mee te volgen', zei hij altijd.

JONGERE : Het zal dat geweest zijn, dat hem begon te storen.

OUDERE : En dat die mensen dan altijd op onze vaste plaats gingen zitten in de kerk, dat vooral.

JONGERE : Als je iedere zondag met een handjevol mensen de mis volgt, dan kan ik wel begrijpen dat het knaagt als die religieuze dagjesmensen bij belangrijke gebeurtenissen je vaste plek innemen en je zelf ergens achteraan in de kerk moet gaan zitten.

OUDERE : Wij gingen altijd op de tiende rij zitten, als we naar de mis gingen... niet al te opzichtig van voor, maar toch nog behoorlijk goed in het zicht van de pastoor. En naarmate er altijd minder mensen naar de mis kwamen, kon de eerwaarde goed zien wat voor een trouwe gelovigen dat hij en zijn gezin wel bleven.

JONGERE : Gingen jullie dan met hem mee naar de mis?

OUDERE : Wat dacht je dan? Dat hij alleen ging?

JONGERE : Zo had ik het wel begrepen, ja.

OUDERE : Wij gingen iedere week samen naar de mis, jongen.

JONGERE : Dan zal ik het verkeerd begrepen hebben, sorry.

OUDERE : Dus als hij tegen jullie al eens iets van vroeger vertelde, deed hij of wij er niet bij waren... of wij niet bestonden...

JONGERE : Ik zal het verkeerd begrepen hebben.

OUDERE : Of we zullen van geen tel geweest zijn. Zeker, ik, mijn moeder, de vava...

JONGERE : Ging de vava ook altijd mee naar de mis?

OUDERE : ‘Mijn’ vava, de vader van uw vader... die ging ook altijd mee, ja, zolang hij kon tenminste.

JONGERE : Wat voor iemand was dat eigenlijk, de vader van mijn vader?

OUDERE : Waarom moet jij dat weten?

JONGERE : Het is toch ook mijn grootvader?

OUDERE : Ja zeg, dat had hij maar moeten doen, over de vava vertellen.

JONGERE : Hij veranderde altijd van onderwerp als ik iets over vroeger wou vragen.

OUDERE : Dat verwondert mij niet.

JONGERE : Waarom niet?

OUDERE : Zeg jongen, stel eens niet zo van die moeilijke vragen.

JONGERE : Vindt u het zo vreemd dat ik méér wil weten over het verleden van mijn vader?

(de oudere weet even niet wat zeggen, de jongere dringt verder aan)

Dat is tenslotte toch ook een deel van mijn verleden... én van dat van u... hoe u het ook draait of keert.

(de oudere zwijgt)

Nu doet u er even geheimzinnig over als hij altijd gedaan heeft.

OUDERE : Ik doe daar helemààl niet geheimzinnig over.

JONGERE : U stopt het weg... net als hij.

OUDERE : Ik stop helemaal niets weg.

JONGERE : Neen, zeker.

OUDERE : Ik vertel daar niets over... over die zijn verleden omdat... omdat... als die